

ГЕАГРАФІЯ

МАЦЕРЬІКОЎ І КРАІН

8

УДК 913(4/9)(075.3=161.3)

ББК 26.8я721

Г35

Аўтары:

А. А. Зыль («Ад аўтараў», § 1—9, 14—19, 23—26, 36—37, 39, 44—47, 49—52);

А. Г. Кальмакова (§ 11—12, 38, 48);

П. С. Лопух («Ад аўтараў», § 1—10, 13—22, 27—35, 40—43);

Н. У. Навуменка (§ 53—58); М. Л. Страха (§ 20, 59—62)

Пераклад з рускай мовы *М. Л. Страхи*

Рэцэнзент

кафедра сацыяльна-эканамічнай геаграфіі і турызму ўстановы адукацыі
«Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А. С. Пушкіна» (доктар геаграфічных навук,
прафесар кафедры *К. К. Красоўскі*)

Геаграфія мацерыкоў і краін : вучэб. дапам. для 8-га кл. устаноў
Г35 агул. сярэд. адукацыі з беларус. мовай навучання / А. А. Зыль [і інш.] ;
пад рэд. П. С. Лопуха ; пер. з рус. мовы М. Л. Страхі. — 2-е выд.,
перапрац. — Мінск : Народная асвета, 2014. — 230 с. : іл.

ISBN 978-985-03-2206-7.

Папярэдняе выданне выйшла ў 2009 г.

УДК 913(4/9)(075.3=161.3)

ББК 26.8я721

ISBN 978-985-03-2206-7

© Страха М. Л., пераклад на беларускую мову, 2014

© Афармленне. УП «Народная асвета», 2014

Ад аўтараў	6
§ 1. Геаграфія мацерыкоў і краін. Прадмет вывучэння і яго асаблівасці	7

Раздзел I

Агульны геаграфічны агляд зямнога шара

Тэма 1. Агульныя заканамернасці прыроды Зямлі

§ 2. Геаграфічная абалонка	11
§ 3. Глобальныя рысы рэльефу	15
§ 4. Тэктанічная будова зямной кары	19
§ 5. Раўніны і горы мацерыкоў	22
§ 6. Сонечная радыяцыя. Цеплавые паясы Зямлі	25
§ 7. Цыркуляцыя атмасферы. Атмасферныя ападкі	29
§ 8. Тыпы паветраных мас. Цыклоны і антыцыклоны	33
§ 9. Кліматычныя паясы Зямлі	38
§ 10. Глебы і глебава-зямельныя рэсурсы свету	42
§ 11. Прыродныя зоны Зямлі. Прыродныя зоны экватарыяльных і трапічных шырот	46
§ 12. Прыродныя зоны ўмераных і палярных шырот	50
§ 13. Праблемы захавання прыроднай разнастайнасці на Зямлі	54

Тэма 2. Сучаснае насельніцтва свету, яго гаспадарчая дзейнасць

§ 14. Насельніцтва свету. Сучасныя дэмаграфічныя тэндэнцыі	57
§ 15. Сусветны працэс урбанізацыі	61
§ 16. Этнічны склад насельніцтва. Геаграфія рэлігій свету	64
§ 17. Геаграфія матэрыяльнай і духоўнай культуры	67
§ 18. Дынамічнасць палітычнай карты свету	72
§ 19. Паняцце аб сусветнай гаспадарцы. Асноўныя этапы фарміравання гаспадаркі	76
§ 20. Фактары размяшчэння вытворчасці	78
§ 21. Асаблівасці сацыяльна-эканамічнага развіцця краін	81
§ 22. Паняцце аб сусветным рынку. Міжнароднае эканамічнае супрацоўніцтва	84

Раздзел II Рэгіянальны географічны агляд зямнога шара

Тэма 3. Акіяны

§ 23. Ціхі акіян	89
§ 24. Атлантычны акіян	92
§ 25. Індыйскі акіян	96
§ 26. Паўночны Ледавіты акіян	98

Тэма 4. Афрыка

§ 27. Геаграфічнае становішча, адкрыцці і даследаванні мацерыка. Геалагічная будова, рэльеф, карысныя выкапні	101
§ 28. Клімат	105
§ 29. Унутраныя воды	108
§ 30. Прыродныя зоны	111
§ 31. Насельніцтва. Палітычная карта	117
§ 32. Гаспадарка	120
§ 33. Паўднёва-Афрыканская Рэспубліка	123
§ 34. Арабская Рэспубліка Егіпет	127
§ 35. Экалагічныя праблемы	130

Тэма 5. Аўстралія і Акіянія

§ 36. Аўстралія: географічнае становішча, адкрыцці і даследаванні. Геалагічная будова, рэльеф, карысныя выкапні	133
§ 37. Аўстралія: клімат. Унутраныя воды	136
§ 38. Аўстралія: прыродныя зоны	139
§ 39. Аўстралійскі Саюз	144
§ 40. Акіянія	148

Тэма 6. Антарктыда

§ 41. Геаграфічнае становішча, адкрыцці і даследаванні мацерыка. Геалагічная будова і рэльеф	152
§ 42. Асноўныя рысы прыроды	156
§ 43. Сучасныя даследаванні. Ахова прыроды	159

Тэма 7. Паўднёвая Амерыка

§ 44. Геаграфічнае становішча. Геаграфічныя адкрыцці і даследаванні мацерыка	163
§ 45. Геалагічная будова, рэльеф, карысныя выкапні	166
§ 46. Клімат	168
§ 47. Унутраныя воды	171
§ 48. Прыродныя зоны	175
§ 49. Насельніцтва. Палітычная карта	179
§ 50. Гаспадарка. Экалагічныя праблемы	182
§ 51. Аргенцінская Рэспубліка. Баліварыянская Рэспубліка Венесуэла	186
§ 52. Федэратыўная Рэспубліка Бразілія	189

Тэма 8. Паўночная Амерыка

§ 53. Геаграфічнае становішча, гісторыя адкрыцця і геаграфічныя даследаванні мацерыка	194
§ 54. Геалагічная будова, рэльеф, карысныя выкапні	197
§ 55. Клімат	200
§ 56. Унутраныя воды	204
§ 57. Прыродныя зоны	207
§ 58. Прыродныя зоны. Экалагічныя праблемы	210
§ 59. Насельніцтва. Палітычная карта	217
§ 60. Злучаныя Штаты Амерыкі	219
§ 61. Канада	225
§ 62. Мексіканскія Злучаныя Штаты	227